Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра всесвітньої історії та релігієзнавства

“**ЗАТВЕРДЖУЮ**”
Завідувач кафедри
_____
Е.В. Бистрицька

“27” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань А Освіта
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність А4.03 Середня освіта (Історія)
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма Середня освіта (Історія)
(найменування освітньої програми)

Мова навчання українська

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Педагогічна практика» для студентів освітньої програми «Середня освіта (Історія)» спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта) другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань А Освіта.

Розробник:

Н.В. Ігнатенко, доктор педагогічних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства

Протокол 1 від “27” серпня 2025 року.

Завідувач кафедри всесвітньої історії та релігієзнавств
Бистрицька Е.В.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

1	Освітня програма	Середня освіта (Історія)
2	Спеціальність	А4.03 Середня освіта (Історія)
3	Галузь знань	А Освіта
4	Ступінь вищої освіти	Другий (магістерський)
5	Статус дисципліни	Обов'язкова
6	Мова навчання	Українська
7	Курс	1
8	Семестр	2
9	Кількість змістових модулів	4
10	Форма підсумкового контролю	Диференційований залік
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	12
12	Загальна кількість годин	360

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Метою педагогічної практики є формування готовності здобувачів вищої освіти до самостійної професійної діяльності вчителя громадянської та історичної освітньої галузі шляхом практичного застосування знань, набутих під час вивчення фахових дисциплін, розвитку професійних компетентностей, удосконалення вмінь організовувати та здійснювати освітній процес в умовах Нової української школи, а також набуття досвіду проєктування, проведення та аналізу уроків і позакласних освітніх заходів у закладах загальної середньої освіти різних типів.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувачів освіти таких компетентностей:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу процесів та явищ в історії, механізмів та розуміння їх причиннонаслідкових зв’язків.

ЗК2. Здатність формулювати нові проблеми в області історії, вибирати належні напрями та відповідні методи для їх розгляду; оволодіти методами та способами аналізу історичних подій та явищ. Здатність впровадження наукових досліджень у професійній та інноваційній діяльності, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК3. Здатність створювати стратегію діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних та державних виробничих інтересів; організовувати свою роботу або роботу в команді, дотримуючись культури стосунків, готовності до критики і самокритики; здатність до саморозвитку і самовдосконалення.

ЗК4. Уміння виявляти шанобливе ставлення до української національної культури, розуміти й цінувати культурне розмаїття та

мультикультурність суспільства; здатність до усвідомленого вираження національної культурної ідентичності та творчої самореалізації (культурна компетентність).

ЗК5. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей, норм службової етики, делікатність, толерантність, співчуття, професійний (педагогічний) оптимізм, дотримання норм і принципів професійної етики.

ЗК6. Відкритість до нових знань, ідей і технологій; здатність продукувати не стандартні ідеї, творчо підходити до вирішення проблеми чи виконання завдань.

ФК1. Здатність забезпечувати здобуття освіти державною мовою; спілкуватися іноземною мовою; формувати та розвивати мовно-комунікативні уміння і навички учнів (мовнокомунікативна компетентність).

ФК2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов`язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові, предметні компетентності та уміння; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати та використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання та розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення формувати ціннісне ставлення учнів (предметно-методична компетентність).

ФК 3. Здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси (інформаційно-цифрова компетентність); формувати здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

ФК4. Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів; використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організовувати їхню позитивну діяльність; формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною (психологічна компетентність).

ФК5. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; поціновувати та усвідомлювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі (емоційно-етична компетентність).

ФК6. Здатність до суб’єкт-суб’єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами, вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами (компетентність педагогічного партнерства).

ФК7. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей, інтересів; здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами (інклюзивна

компетентність).

ФК8. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров`язбережувальні технології під час освітнього процесу; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров`я під час професійної діяльності (здоров`язбережувальна компетентність).

ФК9. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес (прогностична компетентність).

ФК10. Здатність організовувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти; організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти; організовувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти (організаційна компетентність).

ФК11. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти; аналізувати результати навчання здобувачів освіти; формувати спроможність у здобувачів освіти до самоцінювання і взаємооцінювання результатів навчання (оцінювально-аналітична компетентність).

ФК12. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег; надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку, іноваційній діяльності (компетенція здатності до навчання впродовж життя).

ФК14. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі історії для теоретичного освоєння загально професійних дисциплін і вирішення практичних завдань.

ФК15. Здатність застосовувати знання, вміння і навички з галузі регіональної історії.

ФК 17. Здатність добре розбиратися у сучасній суспільно-політичній ситуації з метою формування особистості з адекватною громадянською позицією, з’ясовувати небезпечні глобальні тенденції і глобальні проблеми розвитку людства та здійснювати пошуки шляхів їх подолання.

ФК 18. Здатність узагальнити засвоєні знання та сформовані вміння у процесі теоретичної та практичної підготовки під час підготовки та захисту магістерської роботи та формування професійних компетентностей у майбутній науково-дослідній роботі.

У результаті опанування дисципліни здобувач освіти повинен продемонструвати такі **результати навчання**:

ПРН1. Вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння комунікувати усно й письмово.

ПРН3. Має глибокі знання з освітньої галузі/предмета та усвідомлює можливості їх інтеграції з іншими галузями/предметами; володіє методами формування в учнів цілісного уявлення про галузь/предмет на основі актуальних наукових досягнень; обізнаний із ключовими та предметними компетентностями, визначеними державним стандартом базової середньої освіти.

ПРН4.Обізнаний з вимогами до результатів навчання, визначеними

державним стандартом базової середньої освіти та типовими освітніми програмами; уміє визначати зміст навчального предмета і послідовність його вивчення з урахуванням вимог стандарту, освітніх програм, попередніх досягнень учнів та їхніх освітніх потреб.

ПРН5. Володіє сучасними методиками й технологіями моделювання змісту навчання історії в школі та вміє ефективно їх застосовувати.

ПРН6. Обізнаний з методиками та технологіями моделювання змісту освіти; здатен обирати й застосовувати сучасні й дієві методики навчання, виховання та розвитку учнів. Має навички використання методик для формування ключових і предметних компетентностей учнів під час вивчення дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі.

ПРН 7. Володіє навичками користування цифровими пристроями, базовим програмним забезпеченням, онлайн-сервісами та Інтернет-мережею; здатен ефективно застосовувати готові та створювати нові електронні (цифрові) освітні ресурси за потреби; обізнаний із принципами критичного оцінювання інформації та основами медіаграмотності.

ПРН8. Обізнаний з індивідуальними особливостями учнів (віковими, інтелектуальними, інтересами тощо) та їх впливом на засвоєння навчального матеріалу й процес соціалізації; знає, як виявляти та враховувати ці особливості в освітньому процесі.

ПРН9. Здатен формувати навчальну мотивацію учнів і застосовувати стратегії, що підтримують розвиток позитивної самооцінки та я-ідентичності; вміє створювати учнівську спільноту, де кожен відчуває свою цінність і приналежність.

ПРН11. Обізнаний з видами та інтенсивністю емоцій і почуттів, а також із причинами їх виникнення; здатен безпечно й конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, налагоджувати діалог і полілог з учнями та іншими учасниками, дотримуючись прав людини та загальновизнаних суспільних цінностей.

ПРН12. Знає сучасні форми, методи, технології та засоби навчання, які сприяють розвитку уважності, саморегуляції, стресостійкості та налагодженню взаєморозуміння.

ПРН13. Володіє знаннями про переваги та ключові етапи встановлення суб’єкт-суб’єктних взаємин між учителем і учнями; здатен застосовувати механізми для ефективного налагодження таких взаємин.

ПРН14. Володіє знаннями про інструменти забезпечення інклюзивного навчання, а також принципи, форми та методи підтримки осіб з особливими освітніми потребами; застосовує ці інструменти в освітньому процесі та знає, як надавати педагогічну підтримку таким особам.

ПРН15. Володіє навичками створення умов для збереження психічного здоров’я дітей та організації освітнього середовища з урахуванням вимог безпеки життєдіяльності, санітарних норм і правил.

ПРН 16. Володіє науковими методами аналізу та обробки інформації; знає принципи самоорганізації в живій та неживій природі, та здатен рефлексувати над власною професійною діяльністю.

ПРН 17. Орієнтується в принципах формування цілісного погляду на основи філософії як системи знань та науково обґрунтовує особливості

виникнення й розвитку соціальних явищ в умовах сучасного державотворення.

ПРН 18. Володіє навичками інформаційно-описової діяльності, систематизації даних, структурування та опису предметної сфери, зокрема вміє виокремлювати ключові категорії, поняття, персоналії, проблемні групи або окремі проблеми, систематизувати концепції, технології та методи їх розв'язання, вести власну базу даних, а також готувати наукові роботи, реферати тощо.

ПРН19. Орієнтується в особливостях сучасної наукової історичної картини світу, її ключових проблемах і суперечностях; знає основні напрями та тенденції сучасного історичного дискурсу та його зв'язок із попередньою інтелектуальною історією; усвідомлює значення історії, а також її пізнавальний і культурний потенціал

ПРН20. Володіє знаннями про вимоги до змістового наповнення освітнього середовища; здатен ефективно використовувати фізичний та інформаційний простори навчальних і інших приміщень закладу освіти як освітні ресурси.

ПРН21. Володіє методами педагогічного проектування; здатен визначати цілі освітнього процесу, спираючись на прогностичні методи планування

ПРН22. Обізнаний з законодавчими вимогами до організації освітнього процесу; вміє планувати та проводити навчальні заняття різних типів, застосовувати різноманітні види і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також ефективно розподіляти навчальний час

ПРН23. Володіє знаннями про різновиди оцінювання навчальних досягнень учнів; здатен використовувати різні форми та методи оцінювання їх результатів.

ПРН24. Обізнаний з освітніми інноваціями та їх характеристиками, а також із особливостями організації інноваційної педагогічної діяльності; вміє впроваджувати інновації у власну педагогічну практику та адаптувати їх до різних умов навчального процесу.

ПРН25. Вміє взаємодіяти з учасника освітнього процесу, щодо прийняття спільних рішень.

ПРН26. Вміє роз'яснювати учасникам освітнього процесу роль оцінювання в навчальному поступі, його процедури та залучати здобувачів освіти до оцінювання, взаємодіяти зі здобувачами освіти та їхніми батьками та іншими учасниками освітнього процесу щодо планування подальшої освітньої траєкторії.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Педагогічна практика ґрунтується на знаннях, уміннях і компетентностях, сформованих у процесі вивчення дисциплін психолого-педагогічного та методичного циклу, зокрема курсів «Педагогіка», «Психологія», «Теорія та методика навчання історії», «Історична освіта у профільній школі», а також на результатах попередніх видів практичної підготовки (навчальної, пропедевтичної практики). Передбачає сформованість базових професійних умінь: планування та організації

освітнього процесу, розроблення навчально-методичного забезпечення, застосування сучасних методів і технологій навчання, здійснення педагогічної комунікації, дотримання принципів академічної доброчесності та педагогічної етики. Важливими передумовами є готовність здобувача до самостійної професійної діяльності, рефлексії, відповідальності за результати навчання учнів та здатність до інтеграції теоретичних знань у практичну педагогічну діяльність.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Педагогічна практика здобувачів вищої освіти спеціальності «Середня освіта (Історія)» є ключовим етапом професійної підготовки, що передбачає інтеграцію теоретичних знань та практичних умінь, необхідних для ефективної педагогічної діяльності в умовах Нової української школи.

Практика забезпечує можливість закріпити, поглибити та актуалізувати теоретичні знання, здобуті під час навчання, а також набути безпосереднього педагогічного досвіду, пов’язаного з майбутньою професійною діяльністю. Педагогічна практика проводиться з відривом від навчального процесу та максимально наближена до умов реального освітнього середовища.

У процесі проходження практики студенти виконують функції вчителя дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі закладу загальної середньої освіти, спостерігають за освітнім процесом, аналізують роботу педагогів, реалізують власні дидактичні та виховні розробки, застосовують фахові та психолого-педагогічні знання, набуті в закладі вищої освіти. Важливим компонентом практики є моделювання фрагментів навчального процесу з подальшим їх упровадженням та оцінюванням результатів.

Зміст виробничої педагогічної практики охоплює чотири основні напрями діяльності студента-практиканта: *організаційно-методичний, навчально-практичний, виховний та рефлексивно-аналітичний, що передбачає системний аналіз і самооцінювання власної педагогічної діяльності та узагальнення її результатів у формі професійного портфоліо.*

Змістовий модуль 1.
Організація практики та ознайомлення з освітнім середовищем закладу загальної середньої освіти

1. Організаційна діяльність здобувача освіти: ознайомлення зі специфікою діяльності закладу загальної середньої освіти відповідного типу (ліцей, гімназія, школа); ознайомлення зі структурою управління закладом освіти, режимом його роботи, внутрішніми нормативними документами; аналіз навчальної документації (розклад занять, календарно-тематичне планування, навчальні програми з історії та громадянської освіти); ознайомлення з особливостями організації освітнього процесу в класі,

визначеному базою практики; складання індивідуального плану роботи здобувача в межах пропедевтичної практики.

2. Навчально-методична діяльність (спостережно-аналітичного характеру) здобувача освіти: ознайомлення з матеріально-методичним забезпеченням кабінету історії (підручники, атласи, дидактичні матеріали, цифрові ресурси); відвідування уроків історії та громадянської освіти і здійснення їх фахового аналізу за визначеними критеріями; спостереження за методами, прийомами і технологіями навчання, які використовує вчитель; участь у груповому обговоренні відвіданих уроків, формулювання узагальнених висновків і рекомендацій; підготовка окремих елементів дидактичного забезпечення уроків (завдання, джерела, ілюстративний матеріал, цифрові ресурси) під керівництвом учителя; ознайомлення з особливостями організації навчання учнів з різними освітніми потребами (за наявності); фіксація результатів спостережень і аналітичних висновків у щоденнику пропедевтичної практики.

Змістовий модуль 2.
Навчально-практична діяльність: проєктування та проведення уроків історії

1. **Практична навчально-методична діяльність здобувача освіти (проєктування та проведення уроків історії):** проєктування, підготовку та проведення уроків історії відповідно до вимог навчальних програм і принципів Нової української школи; розроблення конспектів занять із визначенням мети, очікуваних результатів, структури, методів і форм організації навчальної діяльності; добір і створення дидактичних матеріалів, використання історичних джерел, картографічних, візуальних і цифрових ресурсів; застосування інтерактивних та діяльнісних методів навчання, що забезпечують формування предметних і ключових компетентностей учнів; організацію пізнавальної діяльності школярів, стимулювання їхнього критичного мислення, умінь аналізувати історичні явища та працювати з інформацією; урахування вікових та індивідуальних особливостей учнів, у тому числі з особливими освітніми потребами; здійснення формувального оцінювання навчальних досягнень; участь у відвідуванні та аналізі уроків учителів і студентів-практикантів, а також проведення самоаналізу власної педагогічної діяльності з подальшим удосконаленням методичних умінь.

2. **Практична виховна діяльність здобувача освіти (проєктування та проведення виховних заходів з історії):** проєктування, підготовку та проведення виховних заходів історичного спрямування відповідно до завдань громадянської, патріотичної та культурної освіти учнів; визначення мети, очікуваних результатів і змісту заходів з урахуванням вікових особливостей школярів та принципів Нової української школи; добір і створення виховного контенту на основі історичних джерел, подій, постатей і пам’яток культурної спадщини; використання інтерактивних форм роботи (дискусій, історичних дебатів, рольових ігор, проєктів, тематичних зустрічей), що сприяють формуванню історичної свідомості, громадянської відповідальності та ціннісних орієнтацій учнів;

залучення школярів до активної участі в підготовці та реалізації заходів; застосування сучасних інформаційно-комунікаційних засобів і візуальних матеріалів; здійснення рефлексії та оцінювання результативності виховної діяльності, а також аналізу власного педагогічного досвіду з метою його подальшого вдосконалення.

Змістовий модуль 3.
Позакласної роботи та педагогічний супровід її реалізації

1. Практична організаційно-педагогічна діяльність здобувача освіти (ознайомлення з системою позакласної роботи та її планування): ознайомлення із системою позакласної роботи закладу загальної середньої освіти, вивчення планів і форм організації позакласної діяльності вчителя, спостереження та аналіз різних видів позакласних заходів, що проводяться педагогами закладу; аналіз їх змісту, форм, методів, відповідності віковим особливостям учнів і виховним завданням; участь у плануванні позакласної роботи відповідно до річного та календарного планування вчителя; підготовку необхідних матеріалів, дидактичних засобів, наочності та організаційного забезпечення позакласних заходів.

2. Практична виховно-організаційна діяльність здобувача освіти (підготовка та проведення позакласних заходів): підготовка та проведення позакласних заходів відповідно до плану роботи вчителя, добір змісту, форм і методів діяльності з урахуванням освітніх і виховних цілей; організація участі учнів у підготовці та реалізації заходів; застосування інтерактивних і творчих форм роботи; участь у відвідуванні та аналізі позакласних заходів, які проводять інші студенти-практиканти; здійснення самоаналізу власної діяльності; а також допомогу в удосконаленні навчально-методичного середовища (обладнання кабінету, виготовлення дидактичних матеріалів, оформлення стендів і навчально-візуальних матеріалів).

Змістовий модуль 4.
Рефлексивно-аналітичне осмислення педагогічної діяльності та укладання професійного портфоліо

1. **Рефлексивно-аналітична діяльність здобувача освіти (самоаналіз педагогічної діяльності)**: системний аналіз і самооцінювання власної педагогічної діяльності під час виробничої практики; осмислення ефективності проведених уроків і позакласних заходів, використаних методів і прийомів навчання; аналіз взаємодії з учнями, учителями та іншими учасниками освітнього процесу; виявлення професійних досягнень, труднощів і типових помилок; визначення рівня сформованості професійних компетентностей (мотиваційного, когнітивного, операційно-діяльнісного компонентів); формулювання індивідуальної траєкторії професійного зростання.

2. Узагальнення педагогічного досвіду та укладання професійного портфоліо: систематизація та узагальнення результатів педагогічної практики, добір і оформлення навчально-методичних матеріалів (конспекти

уроків, дидактичні розробки, сценарії позакласних заходів, аналітичні матеріали, результати індивідуального дослідження); підготовка рефлексивного звіту про проходження практики; формування професійного портфоліо як цілісного відображення набутого педагогічного досвіду, рівня професійних досягнень і готовності до самостійної педагогічної діяльності; підготовку до презентації та захисту результатів практики.

5.2. Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Змістовий модуль та його складники	Усього годин	Аудиторна робота	Самостійна робота
1	**Змістовий модуль 1. Організація практики та ознайомлення з освітнім середовищем ЗЗСО**			
1.1	Організаційна діяльність здобувача освіти	24	2 (настановча конференція)	22
1.2	Навчально-методична діяльність (спостережно-аналітична)	36	–	36
Разом за змістовим модулем 1		**60**	**2**	**58**
2	**Змістовий модуль 2. Навчально-практична діяльність: проєктування та проведення уроків історії**			
2.1	Практична навчально-методична діяльність (підготовка та проведення уроків)	105	–	105
2.2	Практична виховна діяльність (проведення виховних заходів історичного спрямування)	45	–	45
Разом за змістовим модулем 2		**150**	–	**150**
3	**Змістовий модуль 3. Позакласна діяльність та педагогічний супровід її реалізації**			
3.1	Організаційно-педагогічна діяльність (планування та аналіз позакласної роботи)	30	–	30
3.2	Виховно-організаційна діяльність (підготовка та проведення позакласних заходів)	45	–	45
Разом за змістовим модулем 3		**75**	–	**75**
4	**Змістовий модуль 4. Узагальнення педагогічного досвіду та укладання професійного портфоліо**			
4.1	Рефлексивно-аналітична діяльність здобувача освіти (самоаналіз педагогічної діяльності)	30	–	30
4.2	Узагальнення педагогічного досвіду та укладання професійного портфоліо	45	2 (підсумкова конференція)	43
Разом за змістовим модулем 4		**75**	**2**	**73**
Разом		**360**	**4**	**356**

5.3. Індивідуальні завдання здобувачів освіти у період педагогічної практики

А. Комплекс індивідуальних завдань здобувача освіти за змістовими модулями 1. «Організація практики та ознайомлення з освітнім середовищем ЗЗСО» та 2. «Навчально-практична діяльність: проєктування та проведення уроків історії»

1. Ознайомитися з організаційними умовами функціонування закладу загальної середньої освіти, особливостями планування та реалізації освітнього процесу на засадах компетентнісного підходу.
2. Здійснити аналіз матеріально-технічного та навчально-методичного забезпечення кабінету історії, визначити ефективність наявних засобів навчання у процесі викладання.
3. Відвідати не менше 10 уроків учителів громадянської та історичної освітньої галузі, здійснити їх спостереження та методичний аналіз, ознайомитися з особливостями педагогічної техніки вчителя.
4. Провести не менше 25 навчальних занять з історії, у тому числі 2 залікові уроки, що оцінюються за встановленими критеріями.
5. Розробляти та використовувати наочні посібники, дидактичні матеріали, а також добирати сучасні цифрові й мультимедійні ресурси для забезпечення освітнього процесу.
6. Спроєктувати, підготувати та провести один позакласний захід історичного спрямування.
7. Виконати індивідуальне науково-дослідне завдання з проблем методики навчання історії та громадянської освіти.
8. Оформити звітну документацію з педагогічної практики та підготувати презентацію її результатів.

Б. Комплекс індивідуальних завдань здобувача освіти за змістовим модулем 3. «Позакласна діяльність та педагогічний супровід її реалізації».

Здобувач вищої освіти має спроєктувати, підготувати та провести один заліковий виховний (позакласний) захід для класу або паралелі класів відповідно до плану виховної роботи закладу освіти, а також виконати такі завдання:

1. Вести щоденник педагогічних спостережень із систематичною фіксацією проведеної роботи та рефлексивним аналізом власної діяльності, а також результатів діагностики учня/учениці.
2. Скласти психолого-педагогічну характеристику одного з учнів/учениць класу із застосуванням відповідних діагностичних методів і методик.
3. Виконувати окремі функції помічника класного керівника, брати участь у плануванні та реалізації запланованих виховних заходів класу.

4. Взяти участь у підготовці та реалізації інших виховних заходів або освітніх проєктів, передбачених планом роботи класного керівника та закладу освіти.

5. Вивчити, проаналізувати та обговорити з класним керівником і методистом шляхи вдосконалення змісту документів, що регламентують виховний процес у закладі освіти.

6. Взяти участь у проведенні батьківських зборів або підготовці матеріалів до них.

7. Надавати допомогу класному керівникові у доборі чи виготовленні ресурсів і дидактичних матеріалів для виховних заходів, а також в облаштуванні класного середовища.

8. Брати участь у діяльності органів учнівського самоврядування або підготовці їхніх засідань, сприяти розвитку лідерського потенціалу учнівської спільноти.

В. Комплекс індивідуальних завдань здобувача освіти за змістовим модулем 4. «Узагальнення педагогічного досвіду та укладання професійного портфоліо»

У межах виробничої педагогічної практики здобувач вищої освіти здійснює узагальнення результатів власної професійної діяльності та формує ***професійне портфоліо студента-практиканта*** *як інструмент презентації педагогічного досвіду і готовності до майбутньої професійної діяльності.*

1**.** Систематизувати результати педагогічної діяльності, здійсненої під час практики (проведені уроки, позакласні заходи, методичні розробки, дидактичні матеріали, результати дослідження), здійснити їх добір для подальшого представлення в портфоліо.

2. Узагальнити відомості про себе як майбутнього педагога (коротка інформація, професійне кредо, особистісні та професійно значущі якості).

3. Систематизувати власні академічні та професійні досягнення, зокрема результати навчальної діяльності, участь у наукових, методичних і освітніх заходах, наявні сертифікати та результати індивідуального дослідження.

4. Узагальнити результати педагогічної практики, включивши до портфоліо конспекти уроків, сценарії позакласних заходів, приклади дидактичних матеріалів, витяги зі щоденника спостережень, відгуки керівників практики, аналітичні матеріали та самоаналіз власної діяльності.

5. Здійснити рефлексивно-аналітичне осмислення власного педагогічного досвіду, визначити рівень сформованості професійних компетентностей, проаналізувати сильні сторони та труднощі, окреслити шляхи їх подолання.

6. Відобразити досвід неформальної освіти (участь у тренінгах, вебінарах, конференціях, освітніх проєктах) із коротким аналізом здобутих результатів і їх значення для професійного становлення.

7. Сформулювати індивідуальну траєкторію професійного розвитку, визначивши перспективні напрями самовдосконалення, професійні цілі та плани подальшого розвитку.

8. Оформити професійне портфоліо у паперовому або електронному вигляді відповідно до встановлених вимог, забезпечивши його логічну структуру, цілісність і наочність представлення матеріалів.

9. Представити портфоліо під час підсумкової конференції, продемонструвавши рівень сформованості професійних компетентностей і готовність до педагогічної діяльності.

6.Форми та методи навчання

Організація та проходження педагогічної практики здійснюється із застосуванням поєднання традиційних та інноваційних форм і методів професійної підготовки, що відповідають принципам студентоцентрованого, компетентнісного та діяльнісного підходів і сприяють формуванню як фахових, так і м'яких навичок (soft skills) здобувачів вищої освіти.

Форми організації навчання у межах виробничої педагогічної практики: *практична діяльність у закладі загальної середньої освіти* (проведення уроків, позакласних заходів, участь в освітньому процесі), *спостереження та аналіз уроків* (викладачів і колег-практикантів), *самостійна педагогічна діяльність* (планування та проведення занять), *консультації* (з керівником практики та вчителем-наставником), *індивідуальна робота* (підготовка конспектів, дидактичних матеріалів, ведення документації), *рефлексивна діяльність* (самоаналіз уроків, ведення щоденника практики), *участь у методичній роботі закладу освіти* (засідання методичних об'єднань, педагогічні ради), а також *використання елементів дистанційної та змішаної взаємодії* (за потреби).

Методи навчання:

Настановча та підсумкова конференції (консультативно-рефлексивні форми роботи): інструктаж і роз'яснення змісту та завдань практики; проблемно-орієнтована бесіда; аналіз педагогічних ситуацій; обговорення вимог до виконання індивідуальних завдань і формування професійного портфоліо; мультимедійна візуалізація; групова дискусія; рефлексивне обговорення результатів практики; презентація та експертне обговорення портфоліо здобувачів освіти.

Безпосередня діяльність у закладі загальної середньої освіти (практико-орієнтовані методи): метод педагогічного спостереження; метод включеного спостереження; практичний метод (виконання професійних функцій учителя); метод проєктування та конструювання уроків; метод моделювання освітніх ситуацій; аналіз і самоаналіз уроків та позакласних заходів; взаємоаналіз діяльності студентів-практикантів; кейс-метод (аналіз реальних педагогічних ситуацій); використання інтерактивних методів

навчання (робота в малих групах, дискусія, дебати, рольові ігри, проєктна діяльність); методи формувального оцінювання та педагогічної рефлексії.

Самостійна робота здобувачів освіти (методи самостійного навчання та узагальнення педагогічного досвіду): методи роботи з науково-методичними джерелами (конспектування, анотування, узагальнення); методи аналітичної обробки інформації (порівняння, класифікація, систематизація, інтерпретація педагогічних фактів); методи педагогічного спостереження та аналізу результатів навчальної діяльності учнів; методи педагогічного проєктування (конструювання уроків, розроблення дидактичних матеріалів); рефлексивні методи (самоаналіз, самооцінювання, ведення рефлексивних записів); метод узагальнення педагогічного досвіду та його представлення у формі професійного портфоліо.

Зазначені форми організації та види діяльності під час педагогічної практики цілеспрямовано сприяють розвитку м'яких навичок здобувачів, зокрема:

проєктування та проведення навчальних занять розвиває критичне мислення, креативність, відповідальність, здатність до прийняття педагогічних рішень та ефективного планування власної діяльності;

безпосередня педагогічна взаємодія з учнями, вчителями та батьками формує комунікативні навички, емоційний інтелект, педагогічний такт, уміння працювати в команді та будувати партнерські відносини;

аналіз, самоаналіз і взаємоаналіз уроків та освітніх заходів сприяє розвитку рефлексивного мислення, уміння аргументовано оцінювати власну діяльність і сприймати конструктивний зворотний зв'язок;

розв'язання реальних педагогічних ситуацій формує навички адаптивності, стресостійкості, здатності до швидкого реагування, прийняття обґрунтованих рішень і конструктивного вирішення конфліктів;

ведення щоденника практики та підготовка професійного портфоліо забезпечує розвиток навичок самоорганізації, самоменеджменту, відповідальності та здатності до усвідомленого професійного зростання;

використання цифрових освітніх інструментів у підготовці та проведенні занять розвиває цифрову грамотність, інформаційну культуру, гнучкість мислення та готовність до навчання впродовж життя;

участь у методичній та позакласній роботі закладу освіти сприяє розвитку ініціативності, лідерських якостей, організаційних умінь та здатності до професійної співпраці.

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі проходження педагогічної практики застосовуються такі засоби оцінювання та форми демонстрування результатів навчання: аналіз та оцінювання діяльності здобувача освіти під час виконання індивідуальних завдань практики (підготовка і проведення уроків, участь у позакласних заходах, виконання навчально-методичних і рефлексивних завдань);

експертна оцінка проведених уроків і позакласних заходів (учителем-наставником, керівником практики, методистом); аналіз та самоаналіз педагогічної діяльності (усний і письмовий) із використанням визначених критеріїв; перевірка щоденника педагогічної практики та повноти фіксації результатів спостережень і аналітичних висновків; оцінювання навчально-методичних матеріалів, розроблених здобувачем освіти (конспекти уроків, дидактичні матеріали, цифрові ресурси, сценарії позакласних заходів); оцінювання змісту, структури та якості оформлення професійного портфоліо здобувача освіти як інтегрованого результату педагогічної практики; презентація та захист результатів педагогічної практики (портфоліо, аналітичні матеріали, рефлексивні висновки); участь у підсумковій конференції та обговоренні результатів практики.

8. Форми контролю

У процесі проходження **Педагогічної практики** застосовуються такі форми контролю:

- **поточний контроль** здійснюється шляхом систематичного спостереження та оцінювання діяльності здобувачів освіти під час виконання завдань педагогічної практики (підготовка та проведення уроків і позакласних заходів, участь у навчально-методичній та організаційній роботі закладу освіти, виконання індивідуального науково-дослідного завдання, ведення щоденника практики, підготовка навчально-методичних матеріалів);
- **модульний контроль** проводиться за результатами виконання завдань кожного змістового модуля педагогічної практики; оцінка формується як сукупність балів за виконання індивідуальних завдань, рівень сформованості професійних умінь і компетентностей, якість розроблених методичних матеріалів, аналітичних і рефлексивних матеріалів;
- **підсумковий контроль** здійснюється у формі **диференційованого заліку**, який передбачає захист результатів педагогічної практики (портфоліо здобувача освіти, звітна документація, результати індивідуального науково-педагогічного дослідження, аналітичні та рефлексивні матеріали) та їх презентацію під час підсумкової конференції у терміни, визначені графіком освітнього процесу.

9. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Розподіл балів між напрямками роботи здійснюється в межах трьох змістових напрямків:

✓ ***Організаційна та навчально-практична діяльність*** *– рівень теоретичної підготовки та здатність застосовувати знання на практиці; уміння проєктувати, організовувати і проводити уроки з урахуванням психолого-педагогічних і гігієнічних вимог, раціонально планувати навчальний час і навантаження учнів –* ***75 балів***

✓ ***Позакласна діяльність*** *– здатність інтегрувати виховний компонент в освітній процес, забезпечувати сприятливий морально-*

психологічний клімат, організовувати позакласні заходи та взаємодію з учнівським колективом - ***25 балів.***

✓ ***Узагальнення педагогічного досвіду та укладання професійного портфоліо*** **-** *систематизація та представлення результатів педагогічної діяльності; якість і повнота навчально-методичних матеріалів; рівень рефлексивно-аналітичного осмислення власного досвіду; обґрунтованість висновків і рекомендацій щодо професійного розвитку; логічність структури, оформлення та презентація професійного портфоліо* ***– 15 балів***

Методична діяльність *є центральною складовою педагогічної практики студента, яка охоплює всі аспекти його професійної діяльності тому є основою для усіх трьох змістових модулів.*

А. ***Критерії оцінювання результатів навчальної педагогічної практики за організаційним та навчально-практичним видом діяльності*** **- 55 балів.**

1. Методична діяльність - 22 бали.

Оцінюється якість і повнота виконаних завдань, що засвідчують рівень сформованості методичних умінь та здатності до аналітичного мислення:

1.1. Аналіз відвіданих уроків з дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі, проведених студентами - 5 балів. *Оцінюється обґрунтованість висновків, критичність суджень, дотримання структури аналізу та вміння виокремлювати сильні і слабкі сторони уроку. Максимальний бал визначається шляхом виведення середнього арифметичного за формулою:* ***МБ = СО / К****, де:****МБ*** *– максимальний бал,****СО*** *– сума оцінок за аналізи уроків,****К*** *– кількість аналізів уроків.*

Критерії оцінювання аналізів відвіданих студентами уроків історії
Максимальна кількість балів – 5

Критерій	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1. Структурованість і логічність викладу	1 бали	Чітке дотримання структури аналізу (вступ, основна частина, висновки); послідовність і логічність мислення.
2. Повнота опису етапів уроку	1 бали	Ґрунтовний опис кожного етапу уроку, мети, завдань, форм і методів роботи; відповідність реального ходу уроку заявленій темі.
3. Оцінка ефективності методичних прийомів і діяльності учнів	1 бали	Аналіз доречності використаних методів навчання, організації діяльності учнів, їхньої активності, залученості, мотивації до навчання.
4. Виявлення сильних і слабких сторін уроку	1 бали	Критичне мислення при оцінці якості проведеного уроку: виокремлення вдалих рішень та аспектів, що потребують вдосконалення.
5. Узагальнення й	1бали	Вміння сформулювати узагальнюючі

рефлексія		висновки, дати оцінку педагогічному досвіду, провести самоаналіз отриманих спостережень.

1.2. Самоаналіз уроків, проведених студентами - 5 балів. *Оцінюється обґрунтованість висновків, критичність суджень, дотримання структури самоаналізу та вміння виокремлювати сильні і слабкі сторони уроку. Максимальний бал визначається шляхом виведення середнього арифметичного за формулою:* **МБ = СО / КС**, де: **МБ** - максимальний бал, **СО** - сума оцінок за самоаналізи уроків, **КС** - кількість самоаналізів уроків.

Критерії оцінювання самоаналізу уроку - 5 балів.

Критерій	Опис	Макс. балів
1. Повнота опису реалізації мети та завдань уроку	Чітке зіставлення поставлених цілей з результатами проведеного уроку; рефлексія щодо досягнення очікуваних результатів навчання.	1 бал
2. Аналіз доцільності та ефективності використаних методів і форм роботи	Обґрунтоване пояснення вибору методів, критична оцінка їх ефективності з урахуванням вікових особливостей учнів і теми уроку.	1 бал
3. Оцінка рівня залученості та активності учнів	Аналіз поведінки учнів, рівня їхньої пізнавальної активності, участі в обговореннях, відповідей, завдань тощо.	1 бал
4. Виявлення сильних і слабких сторін власної педагогічної діяльності	Здатність студента до самокритики, виявлення помилок і продуктивних рішень, уміння наводити конкретні приклади з уроку.	1 бал
5. Формулювання висновків і шляхів професійного вдосконалення	Наявність узагальнюючих висновків щодо педагогічного досвіду та визначення напрямів подальшого вдосконалення методики проведення уроків.	1 бал

1.3. Аналіз навчально-методичного забезпечення історичних дисциплін у закладі загальної середньої освіти - *2 бала*.

Береться до уваги здатність студента оцінити відповідність НМК вимогам Державного стандарту базової середньої освіти, цілісність, науковість та дидактичну цінність змісту.

Критерії оцінювання навчально-методичного забезпечення історичних дисциплін у закладі загальної середньої освіти

Критерій	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1. Повнота та змістовність аналізу компонентів НМК	1 бал	Наявність аналізу основних складників НМК: навчальної програми, підручників, дидактичних матеріалів, календарно-тематичного планування, робочих зошитів тощо; відповідність їх змісту чинним освітнім стандартам.
2. Критичність	1 бал	Обґрунтованість оцінки переваг і недоліків

суджень та аргументованість висновків		НМК, відповідність засобів навчання віковим особливостям учнів, принципам компетентнісного навчання, методичним вимогам НУШ.

1.4.Методичні розробки уроків - 10 балів. *Оцінюється рівень сформованості в студента методичної компетентності, а також уміння планувати ефективну педагогічну діяльність відповідно до вимог Нової української школи. Максимальний бал визначається шляхом виведення середнього арифметичного за формулою:* ***МБ = СО / К****, де:* ***МБ*** *- максимальний бал****, СО*** *- сума оцінок за всі методичні розробки уроків****, К*** *- кількість метидичних розробок уроків.*

Критерії оцінювання методичної розробки уроку з історії

Критерій	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1. Відповідність мети, завдань і змісту уроку навчальній програмі	2 бал	Чітке формулювання мети та завдань уроку, їх відповідність віковим особливостям учнів і програмним вимогам до теми.
2. Логічність структури уроку та дотримання етапів навчального процесу	2 бал	Наявність усіх основних етапів (мотивація, актуалізація, вивчення нового, закріплення, рефлексія, оцінювання); логічність і послідовність викладу.
3. Використання сучасних методів навчання та інтерактивних технологій	2 бал	Застосування методик, що відповідають принципам компетентнісного підходу; залучення учнів до активної пізнавальної діяльності.
4. Дидактична доцільність і різноманітність навчальних матеріалів та засобів навчання	2 бал	Обґрунтоване використання карт, відео, джерел, ілюстрацій, цифрових інструментів; відповідність форм і методів цілям уроку.
5. Наявність елементів формувального оцінювання та рефлексії	2 бал	Інтеграція в урок інструментів для перевірки розуміння та формування зворотного зв'язку (використання рубрик, запитань, самооцінювання тощо).

До оцінювання приймаються методичні розробки уроків, які відповідають вимогам до підготовки вчителя громадянської та історичної освітньої галузі, структуровані за типом уроку, з урахуванням принципів НУШ.

2. Навчальна діяльність - 40 балів. Оцінюється якість і повнота виконаних завдань, що засвідчують рівень сформованості методичних умінь та здатності до професійної діяльності на основі таких критеріїв:

2.1. Проведення уроків - 20 балів. *Оцінюється рівень методичної підготовки студента, логіку й структуру уроку, доцільність обраних методів і форм навчання, педагогічну взаємодію з учнями, організацію навчального процесу, здатність підтримувати дисципліну, стимулювати*

активність учнів, а також рівень професійного зростання студента, динаміку його навчального прогресу й здатність до педагогічної рефлексії.

2.2. *Підсумковий бал визначається як середнє арифметичне за формулою: загальна сума оцінок за всі проведені уроки, поділена на кількість проведених уроків.*

Критерії оцінювання проведених студентом уроків

№	Критерій	Опис критерію	Макс. балів
1	**Чіткість цілей та завдань уроку**	Цілі сформульовані відповідно до теми уроку, програмних вимог і вікових особливостей учнів	2
2	**Структура уроку**	Урок має логічно побудовані етапи, забезпечено цілісність і послідовність навчального процесу	2
3	**Методи і форми навчання**	Застосовано доцільні методи та форми роботи відповідно до змісту й мети уроку	3
4	**Активізація пізнавальної діяльності учнів**	Учні залучені до обговорень, аналізу, мають можливість висловлювати власні судження	2
5	**Інноваційна складова**	Використано інноваційні методики, цифрові технології або інтерактивні інструменти, які підвищують ефективність навчання	3
6	**Навчальний матеріал і наочність**	Матеріал добирається відповідно до теми, використано ефективні візуальні та дидактичні засоби	2
7	**Комунікація з учнями**	Забезпечено партнерську взаємодію, дотримано норм педагогічної етики та культури	2
8	**Оцінювання і зворотний зв'язок**	Оцінювання здійснюється об'єктивно, з використанням різних форм рефлексії та підбиття підсумків	2
9	**Індивідуальний та інклюзивний підхід**	Враховано потреби окремих учнів, за можливості реалізовано диференціацію або інклюзивні практики	1
10	**Творчість і самостійність студента**	Урок має авторські елементи, проявлено ініціативу, педагогічну гнучкість	1

2.3. Проведення залікових уроків – 20 балів. *Оцінюється рівень сформованості професійно-педагогічної компетентності студента. Критерії оцінювання охоплюють всі основні компоненти сучасного уроку: цілевизначення, методичну логіку, змістову наповненість, дидактичне забезпечення, організацію учнівської діяльності, а також здатність студента реалізувати виховний і формувальний потенціал навчання історії.*

Критерії оцінювання залікового уроку студента (максимум – 10 балів)

№	Критерій	Опис	Макс. балів
1	**Визначення мети та очікуваних результатів**	Мета чітко сформульована, відповідає Державному стандарту і програмі; очікувані результати відображають предметні й ключові компетентності.	0,5 бала
2	**Структурна логіка уроку**	Урок логічно структурований за етапами (мотивація, актуалізація, вивчення нового, закріплення, оцінювання, рефлексія).	1 бала

3	**Методи, прийоми, форми навчання**	Доцільний, методично обґрунтований вибір сучасних методів і форм (інтерактив, дослідницькі, проблемні тощо).	0,5 бала
4	**Навчальні матеріали та наочність**	Використання історичних джерел, візуальних, цифрових чи мультимедійних матеріалів; якість та релевантність джерел.	1 бала
5	**Педагогічна взаємодія з учнями**	Налагодження ефективної комунікації; вміння зацікавити учнів, підтримувати мотивацію, організовувати діалог і роботу в парах/групах.	1 бала
6	**Рівень теоретичної підготовки студента**	Глибина й системність знань із фахових дисциплін, здатність застосовувати ці знання у процесі планування й проведення уроків, правильність історичної термінології, наукова точність викладу матеріалу.	2 бал
7	**Формувальне оцінювання і рефлексія**	Використання технік формувального оцінювання, рефлексивних вправ; підбиття підсумків уроку.	1 бала
8	**Рівень методичної готовності студента**	Ступінь самостійності, професійна мова, володіння матеріалом, гнучкість під час уроку.	2 бал
9	**Оформлення конспекту уроку**	Відповідність методичним вимогам, наявність усіх структурних елементів, грамотність, охайність.	1бала

3.Виховна робота з предмету – 5 балів.

Оцінюється рівень реалізації виховного потенціалу навчальних дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі студентом під час педагогічної практики: здатність інтегрувати ціннісні орієнтири в зміст навчального матеріалу, організовувати позакласну або урочну виховну діяльність, спрямовану на формування в учнів історичної свідомості, громадянської позиції, патріотичних, морально-етичних та загальнокультурних якостей. Також враховується відповідність обраних форм і методів виховної роботи віковим особливостям учнів, здатність студента залучати учнів до активного обговорення суспільно значущих тем та досягати виховних результатів через організацію рефлексії.

Критерії оцінювання виховної складової діяльності студента під час практики

№	Критерій	Опис	Макс. балів
1	**Актуальність і педагогічна доцільність теми виховного заходу / компонента уроку**	Вибір теми або проблеми, що має виховну цінність, відповідає віковим особливостям учнів та програмовим цілям навчання історії.	1 бал
2	**Інтеграція виховного потенціалу в зміст навчального матеріалу**	Формування національної свідомості, громадянської позиції, критичного мислення через історичний контекст.	1 бал
3	**Методична організація виховної роботи**	Використання активних форм виховання: проєктів, диспутів, рольових ігор, історичних реконструкцій тощо.	1 бал
4	**Рівень зацікавленості та залучення учнів**	Студенту вдалося створити атмосферу довіри, діалогу, емоційного включення учнів у процес осмислення історичних	1 бал

		подій з ціннісних позицій.	
5	**Рефлексія та виховний результат**	Підбиття підсумків, наявність рефлексії, формування висновків, що мають світоглядне, морально-етичне або патріотичне значення.	1 бал

Якщо виховна робота проводиться у вигляді *окремого заходу (позаурочного)*, оцінювання також враховує *організаційний рівень*, наочність, участь учнів та відповідність ціннісним орієнтирам Нової української школи.

***Б. Критерії оцінювання результатів позакласної діяльності. Максимальна кількість балів* - 35.** *Оцінювання результатів навчальної педагогічної практики студентів спеціальності Середня освіта (Історія) здійснюється на основі таких критеріїв:*

Звітна документація за видом виховної роботи

Вид діяльності	*Звітна документація*	*Максимальна кількість балів*
Організація виховної роботи	Методичні розробки виховних заходів	15
Вивчення особистості учня/ці та учнівського колективу	Психолого-педагогічна характеристика одного з учнів класу	10
Виконання обов'язків класного керівника, здійснення усіх видів виховної роботи під час практики	Щоденник педагогічних спостережень	10
Загальна кількість балів		35

Критерії та показники оцінювання педагогічної практики

Критерій	*Показник*	*Максимальна кількість балів*
Організація виховної роботи		
Відповідність заходу віковим особливостям	Тематика та форма проведення заходу відповідають віковим потребам, інтересам і психолого-педагогічним особливостям учнів	3
Оригінальність та творчість	Захід має елементи креативності, нестандартний підхід до змісту й організації, використано авторські рішення	3
Методична обґрунтованість (мета, завдання, очікувані результати)	Мета чітко сформульована, відповідає Державному стандарту базової середньої освіти і плану виховної роботи; очікувані результати відображають предметні й ключові компетентності	3
Використання активних та інтерактивних методів	У заході застосовано сучасні методи й прийоми, що забезпечують активну участь учнів і формування життєвих навичок та компетентностей	3
Якісне оформлення (структура, додатки)	Методична розробка має чітку структуру, усі розділи логічно взаємопов'язані; додатки	3

	оформлені грамотно і доцільно	
Разом		***15***
Вивчення особистості учня/ці		
Повнота аналізу особистісних особливостей	Висвітлено основні риси характеру, рівень розвитку, інтереси, взаємодію з колективом та емоційний стан учня	2
Чіткість структури характеристики	Характеристика має логічну побудову, виділені розділи, послідовно розкриває особливості учня, від загальних відомостей до висновків; вказано автора (джерело) типової структури	2
Аргументованість висновків	Висновки логічно випливають з наведених спостережень, підкріплені конкретними прикладами	2
Об'єктивність рекомендацій	Подані рекомендації ґрунтуються на реальних спостереженнях, відповідають виявленим потребам та спрямовані на розвиток учня, є реалістичними, надані для здобувача освіти та його батькам, класного керівника, педагогічному колективу, керівнику закладу освіти	2
Логічність, грамотність викладу	Матеріал викладено послідовно, грамотно, із дотриманням норм академічної мови	2
	Разом	***10***
Виконання обов'язків класного керівника		
Регулярність і повнота записів у щоденнику	Щоденник ведеться систематично, охоплює всі періоди практики, відображає поточні спостереження й дії	2
Відображення виховних ситуацій, конфліктів	Задокументовано конкретні випадки з життя класу, проаналізовано проблеми, запропоновано шляхи вирішення	2
Самоаналіз виховної роботи та взаємодії із учнями, педагогічним колективом	Описано власну діяльність як класного керівника, взаємодію з учнями, педагогами, ефективність вжитих заходів	2
Висновки та пропозиції щодо покращення роботи	Сформульовано обґрунтовані пропозиції щодо удосконалення виховної роботи, враховано реальний досвід	2
Оформлення (зовнішній вигляд, структурованість)	Щоденник акуратно оформлений, має логічну побудову, зрозумілий і зручний для аналізу	2
Разом		***10***
Загалом		**35**

В. Критерії оцінювання порт фоліо фахового становлення студента спеціальності Середня освіта (Історія) – 15 балів

Оцінюється рівень сформованості професійно-педагогічних і методичних компетентностей здобувачів освіти, зокрема їхня здатність систематизувати та узагальнювати результати власної педагогічної діяльності, здійснювати рефлексивно-аналітичне осмислення набутого досвіду, обґрунтовувати ефективність використаних методів і прийомів

навчання та виховання, а також якісно структурувати й оформлювати професійне портфоліо як цілісне відображення власного фахового становлення.

№	Критерій	Дескриптори оцінювання	Бали
1	**Структурованість і повнота змісту**	*Високий (3)*: чітка логіка, усі обов'язкові розділи наявні; *Достатній (2)*: відсутній один розділ або незначні недоліки; *Середній (1)*: кілька розділів відсутні або погано структуровані; *Низький (0)*: структура не зрозуміла, більшість розділів відсутні.	0–3
2	**Якість навчально-методичних матеріалів**	*Високий (4)*: матеріали повні, методично обґрунтовані, містять приклади, самоаналіз проведений глибоко; *Достатній (3)*: матеріали повні, але аналіз поверхневий; *Середній (2)*: матеріали неповні, приклади обмежені; *Низький (0–1)*: матеріали відсутні або хаотичні.	0–4
3	**Виховна діяльність**	*Високий (2)*: всі заходи представлені, з коротким аналізом та характеристикою; *Достатній (1,5)*: деякі заходи без аналізу; *Середній (1)*: частково представлені заходи, без опису; *Низький (0)*: заходи не представлені.	0–2
4	**Особиста педагогічна рефлексія**	*Високий (3):* глибокий самоаналіз, чітко окреслені сильні та слабкі сторони, визначені напрями розвитку; *Достатній (2)*: самоаналіз поверхневий, напрями розвитку визначені частково; *Середній (1)*: рефлексія слабка, без конкретних висновків; *Низький (0)*: рефлексія відсутня.	0–3
5	**Оформлення та ілюстративність**	*Високий (3)*: грамотність, логічне оформлення, наявні ілюстрації, таблиці, фото; *Достатній (2)*: оформлення загалом зрозуміле, ілюстрації частково; *Середній (1)*: оформлення хаотичне, мало ілюстрацій; *Низький (0):* оформлення відсутнє або незрозуміле.	0–3

Загальна оцінка підсумовує бали за всіма критеріями. Рівень ґрунтовності дослідження та професіоналізм презентування визначають остаточний бал.

4.Захист результатів педагогічної практики - 3 балів. *Передбачає презентацію результатів проходження практики з обґрунтуванням виконаних завдань, рефлексією отриманого досвіду та відповіді на запитання комісії.*

Критерії оцінювання процедури захисту практики

Критерій	Максимальна кількість балів	Опис критерію
1. Змістовність та логічність презентації досвіду проходження практики	1 бал	Послідовне, чітке викладення основних видів діяльності, які були виконані під час практики; вміння акцентувати увагу на ключових результатах.
2. Рефлексія та самооцінка власної професійної діяльності	1 бал	Здатність студента критично осмислити власні досягнення та труднощі; виявлення шляхів професійного

		зростання; усвідомлення ролі практики у підготовці до педагогічної діяльності.
3. Аргументованість відповідей на запитання членів комісії	1 бал	Повнота, обґрунтованість, логічність і коректність відповідей на запитання; демонстрація розуміння цілей, змісту та значення педагогічної практики.

Захист практики відбувається у форматі усної презентації з використанням візуального супроводу.

Шкала оцінювання

За шкалою ECTS	**За національною шкалою** **Прописом**	**Кількість балів**
A	Відмінно	90-100
B	Дуже добре	85-89
C	Добре	75-84
Д	Посередньо	65-74
E	Задовільно	60-64
Fx	Незадовільно	1-59

Політика щодо дедлайнів та ліквідації заборгованості. Дотримання встановлених термінів виконання завдань практики (подання документації, індивідуальних завдань, звітності) є обов'язковим. У разі пропуску окремих видів діяльності або несвоєчасного виконання завдань їх відпрацювання та ліквідація заборгованості здійснюється за погодженням із керівником практики за наявності поважних причин, підтверджених відповідними документами. У випадку виникнення конфліктних ситуацій учасники освітнього процесу керуються нормами «Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися вимог «Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка». Забороняється привласнення чужих методичних розробок, конспектів уроків, звітних матеріалів та інших результатів педагогічної діяльності. Усі подані матеріали (плани-конспекти, дидактичні розробки, звіти, портфоліо) мають бути результатом самостійної роботи здобувача. Використання інформаційних ресурсів і цифрових інструментів допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності та коректного посилання на джерела.

Політика щодо відвідування. Відвідування всіх видів діяльності, передбачених програмою виробничої педагогічної практики (уроки, консультації, методичні заходи, підсумкові конференції), є обов'язковим. У разі відсутності з поважних причин здобувач повідомляє старосту академічної групи, який інформує керівника практики, з подальшим підтвердженням причин відповідними документами. Така відсутність надає

право на відпрацювання пропущених видів діяльності та ліквідацію заборгованості у визначені терміни.

11. Політика використання ШІ в межах педагогічної практики

Використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) у межах педагогічної практики регламентується відповідно до *«Політики використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка»* та здійснюється з дотриманням принципів академічної доброчесності, професійної етики та відповідального використання цифрових технологій.

Під час проходження практики допускається використання систем ШІ як допоміжного інструменту для підготовки навчально-методичних матеріалів (конспектів уроків, дидактичних завдань, презентацій), генерації ідей, структурування інформації, мовного редагування та самоосвіти. Водночас використання ШІ не повинно підміняти самостійну професійну діяльність здобувача, зокрема під час планування, проведення та аналізу уроків.

У разі використання ШІ під час підготовки матеріалів практики здобувач зобов'язаний зазначити це у звітній документації (портфоліо, конспектах, індивідуальних завданнях) із вказанням назви моделі, версії, розробника та дати звернення, а також, за можливості, додати текст запиту (prompt) у додатки. До завершення практики здобувач повинен зберігати історію взаємодії з інструментами ШІ як підтвердження власного внеску.

Особливу увагу слід приділяти етичності використання ШІ в роботі з учнями: недопустимим є порушення конфіденційності персональних даних, використання недостовірного або неперевіреного контенту, а також безкритичне перенесення згенерованих матеріалів у навчальний процес.

Керівник практики визначає доцільність і межі використання ШІ під час виконання конкретних завдань та здійснює контроль за дотриманням принципів доброчесності. Порушення вимог щодо прозорого та етичного використання ШІ розглядається як порушення академічної доброчесності та тягне за собою відповідні наслідки.

8. Рекомендована література

Нормативно-правова документація

1. Про вищу освіту: Закон України від 05 верес. 2017 р. №2145-VIII (останні зміни від 25 верес. 2020 р.). http://zakon5.rada.gov.ua/ laws/show/1556-18

2. Про освіту: Закон України від 05 верес .2017 р. № 2145-VIII (дата оновлення: 24.06.2020). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19

3. Про повну загальну середню освіту: Закон України від 16 січ. 2020 р. № 463-IX (дата оновлення 01.08.2020). https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20

4. Професійний стандарт за професіями «Вчитель початкових класів закладу загальної середньої освіти», «Вчитель закладу загальної середньої освіти», «Вчитель з початкової освіти (з дипломом молодшого спеціаліста)». Наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України № 2736-20 від 23 груд. 2020 р. https://www.me.gov.ua/Files/GetFile?lang=uk-UA&fileId=22daac6a-f0db4de0-8d49-47aa6b2ecb99

5. Про організацію та проведення практик здобувачів вищої освіти Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка від 26.09.2023. №280-р. https://tnpu.edu.ua/about/public_inform/upload/2023/Polozhennia_pro_orhanizatsiu_ta_provedennia_praktyk_studentiv.pdf

6. Про інструктивно-методичні рекомендації щодо викладання навчальних предметів / інтегрованих курсів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році: Лист Міністерстваосвіти і науки України від 13.08.2025 р. №1/16828-25. https://znayshov.com/News/Details/instruktyvno-metodychni_rekomendatsii_shchodo_vykladannia_navchalnykh_predmetiv_2025_2026

7. Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти: Наказ міністерства освіти та науки України від 09.08.2024. № 1120. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1120729-24#Text

8. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти»: Наказ Міністерства освіти і науки України від 29 серпня 2024 року № 1225. ULR: https://mon.gov.ua/static-objects/mon/uploads/public/66e/806/fcb/66e806fcb90e2017837434.pdf

9. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 року № 988-р. ULR: https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934

10. Про затвердження Концепції розвитку педагогічної освіти: Наказ Міністерства освіти і науки України від 16 липня 2018 р. № 776. https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-koncepciyi-rozvitku-pedagogichnoyi-osviti

11. Модельні навчальні програми. Громадянська та історична освітня галузь. https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/model-ni-navchal-ni-prohramy__/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz-2/

12. Модельні навчальні програми. Громадянська та історична освітня галузь. ULR: https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz/

13. Навчальні програми з історії для 10-11 класів. https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv
14. Стандарти вищої освіти України (СВО). ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» [офіц. сайт]. https://imzo.gov.ua/osvita/vyscha-osvita/1719-2/
15. Історія: Україна і світ (інтегрований курс). Програма для 10-11-х класів ULR: https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58973/
16. Рекомендації по розробленню календарно-тематичного планування. «Нова українська школа». https://vseosvita.ua/library/rekomendacii-po-rozroblennu-kalendarno-tematicnogo-planuvanna-nova-ukrainska-skola-348141.html
17. Про внесення змін до типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти: Наказ міністерства освіти та науки України від 09.08.2024. № 1120. https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1120729-24#Text
18. Модельні навчальні програми. Громадянська та історична освітня галузь. ULR: https://imzo.gov.ua/osvita/zagalno-serednya-osvita/model-ni-navchal-ni-prohramy__/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz-2/
19. Модельні навчальні програми. Громадянська та історична освітня галузь. ULR: https://imzo.gov.ua/model-ni-navchal-ni-prohramy/hromadians-ka-ta-istorychna-osvitnia-haluz/
20. Навчальні програми з історії для 10-11 класів. https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-dlya-10-11-klasiv
21. Стандарти вищої освіти України (СВО). ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» [офіц. сайт]. https://imzo.gov.ua/osvita/vyscha-osvita/1719-2/
22. Історія: Україна і світ (інтегрований курс). Програма для 10-11-х класів https://osvita.ua/school/program/program-10-11/58973/
23. Рекомендації по розробленню календарно-тематичного планування. «Нова українська школа». ULR: https://vseosvita.ua/library/rekomendacii-po-rozroblennu-kalendarno-tematicnogo-planuvanna-nova-ukrainska-skola-348141.html
24. Зміст, основна мета й структура профільного навчання. https://sites.google.com/site/smcprofil/materials/for_organizers/material_1

Монографії, дисертації, підручники

25. Акіншева І. П. Навчання учнів соціальної історії в середніх школах країн – членів Ради Європи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02 / Ірина Петрівна Акіншева ; Ін-т педагогіки АПН України. Київ, 2006. 159 с.
26. Баханов К. О. Сучасна шкільна історична освіта: інноваційні аспекти : монографія. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2005. 384 с.
27. Власов В. С., Савко О. В. Історія України. Всесвітня історія. 8 клас. Тестовий контроль результатів навчання. 2-ге вид. Київ : Літера ЛТД, 2019. 144 с.

28. Гриценко А. П. Формування інформаційно-комунікативної компетентності вчителів історії засобами хмарних технологій *Хмарні технології в навчальних закладах* : колективна монографія / за заг. ред. В. П. Сергієнка. Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2018. С. 253–282.

29. Гриценко А. П. Формування професійної компетентності майбутніх учителів історії у процесі фахової підготовки : монографія / за наук. ред. В. П. Сергієнка. Суми, 2020. 354 с.

30. Ковбасюк Т. Л. Методичні засади використання писемних історичних джерел у навчанні історії України учнів основної школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.02. Київ. Ін-т педагогіки АПН України, 2010. 238 с.

31. Кухаренко В. М., Березенська С. М., Бугайчук К. Л. та ін. Теорія та практика змішаного навчання : монографія / за ред. В. М. Кухаренка. Харків : «Міськдрук», НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.

32. Яремчук О. В. Історична психологія: націєтворчий потенціал : монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. 142 с.

Посібники, методики, рекомендації

33. Баханов К. Запровадження компетентнісного підходу до навчання історії в школі. Частина 1. Харків : Вид. група «Основа», 2017. 123 с.

34. Баханов К. Запровадження компетентнісного підходу до навчання історії в школі. Частина 2. Харків : Вид. група «Основа», 2017. 125 с.

35. Баханов К. Інноваційні системи, технології та моделі навчання історії в школі : монографія. Запоріжжя : Просвіта, 2000. 168 с.

36. Баханов К. О. Сучасна шкільна історична освіта : інноваційні аспекти : монографія. Донецьк : ТОВ «Юго-Восток, ЛТД», 2005. 384 с.

37. Баханов К. О. Організація особистісно орієнтованого навчання : порадник молодого вчителя історії. Харків : Вид. група «Основа», 2008. 159 с.

38. Баханов К. О. Навчання історії в школі під кутом зору компетентнісного підходу : посібник для вчителя. Харків : Вид. група «Основа», 2012. 127 с.

39. Бібік Н. М. Нова українська школа: порадник для вчителя. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.

40. Бондарук І. П. Формування критичного мислення учнів у процесі навчання історії : навч.-метод. посібник. Біла Церква : КОІПОПК, 2013. 107 с.

41. Дубінський В. А. Методика викладання історії в школі : навч.-метод. посібник для організації самостійної роботи студентів історичного факультету. 2-ге вид., доп. і виправ. Кам’янець-Подільський : К-ПНУ ім. І. Огієнка, 2019. 88 с.

42. Єфімова В. О. Історія : методичні рекомендації щодо проведення навчальної практики. Харків : Вид. група «Основа», 2004. 144 с.

43. Ігнатенко Н. В., Савенко В. В. Теорія та методика навчання історії в школі : навч.-метод. посібник. Тернопіль : Вектор, 2014. 224 с.

44. Мирончук Н. М. Методичні основи організації педагогічної практики студентів закладу вищої освіти : методичний посібник. Житомир, 2017. 52 с.

45. Пометун О. Енциклопедія інтерактивного навчання. Київ : СПД Кулінічев Б. М., 2007. 141 с.

46. Пометун О. Інтерактивні методики та системи навчання. Київ : Шкільний світ, 2007. 112 с.

47. Пометун О. І., Гупан Н. М., Власов В. С. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.

48. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід : методичний посібник. Київ : А.П.Н., 2002. 135 с.

49. Пометун О. І., Пироженко Л. В. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання : наук.-метод. посібник. Київ : А.С.К., 2004. 192 с.

50. Пометун О. І., Сущенко І. М. Основи критичного мислення : методичний посібник для вчителів. Дніпро : ЛІРА, 2016. 156 с.

51. Пометун О. І., Гупан Н. М., Власов В. С. Компетентнісно орієнтована методика навчання історії в основній школі : методичний посібник. Київ : ТОВ «КОНВІ ПРІНТ», 2018. 208 с.

52. Педагогічна практика : методичні рекомендації з питань організації і проведення / Мешко Г. М., Удич З. І., Нестайко І. М., Груць Г. М. Тернопіль : ТНПУ, 2021. 112 с.

Науково-педагогічні джерела (статті, матеріали науково-практичних заходів)

53. Бужанська, М. В. Swot-аналіз − основа самооцінювання педагогічної діяльності. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету*. 2023. № 72. С. 22–29.

54. Воровка, М. І., Проценко, А. А. Педагогічна практика як засіб формування професійної майстерності вчителя в умовах реформування освіти. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2020. № 2(69). С. 57–61.

55. Гриценко, А. П. Концепція формування професійної компетентності майбутніх учителів історії у процесі фахової підготовки. *Педагогіка та психологія*. 2019. № 62. С. 68–78.

56. Гриценко, А. П. Умови формування професійної компетентності в педагогічній практиці підготовки майбутніх учителів історії. *Наукові записки Бердянського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. 2019. № 1. С. 245–254.

57. Ігнатенко, Н. В. Випереджальні форми технології кооперативного навчання історії в середній освіті. *Освіта та розвиток обдарованої особистості. Серія: Педагогіка та Психологія*. 2016. № 10. С. 5–10.

58. Ігнатенко, Н. В. Методика застосування технології проблемного навчання при вивченні історії в школі. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія: Педагогіка. Соціальна робота*. 2016. Вип. 2(39). С. 81–85.

59. Ігнатенко, Н. В. Теоретичні основи застосування технології проєктного навчання на уроках історії у закладах загальної середньої освіти. *Молодий вчений*. 2018. № 9. С. 403–407.

60. Ігнатенко, Н. В. Професійний розвиток учителя історії у контексті реалізації концепції «Нова українська школа». *Наукові записки ТНПУ імені В. Гнатюка. Серія: Педагогіка*. 2020. № 2. С. 42–49.

61. Ігнатенко, Н. В. Інтерактивне навчання як тенденційна характеристика процесу модернізації шкільної історичної освіти на поч. XXI ст. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: Педагогіка*. 2021. № 1. С. 84–89.

62. Ігнатенко, Н. В. Світові тенденції соціокультурних змін та їх вплив на модернізаційні процеси в освіті. *Витоки педагогічної майстерності. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 28. С. 70–76.

63. Ігнатенко, Н. В. Концептуальні ідеї «Нової української школи» як стратегія змін у базовій середній освіті. *Наукові інновації та передові технології. Серія: Педагогіка*. 2023. № 13. С. 684–696.

64. Ігнатенко, Н. В. Технологічна складова трансформаційних процесів у Новій українській школі. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2023. № 68. С. 262–266.

65. Ігнатенко, Н. В., Савенко, В. В. Практична підготовка вчителя громадянської та історичної освітньої галузі: концептуальні засади та структурна модель. *Вісник науки та освіти*. 2025. № 5. С. 1418–1430.

66. Ігнатенко, Н. В., Савенко, В. В. Громадянська освіта в Україні: проблеми нормативно-правового регулювання та імплементації в освітній простір. *Національні інтереси України. Серія: Право*. 2025. № 8. С. 420–432.

67. Ігнатенко Н.В., Моцак С.І. Педагогічна практика як складова професійної підготовки майбутніх учителів громадянської та історичної освітньої галузі. Наука і техніка сьогодні. Серія: Педагогіка. 2026. №1. С. 13030-1342.

68. Ігнатенко Н.В. Теоретико-методологічні засади проєктування індикаторів оцінювання результатів навчання майбутніх учителів історії та громадянської освіти. Суспільство та національні інтереси. Серія: Педагогіка. 2026. № 5. С. 437-449. Ігнатенко Н.В. Урок історії як освітній дизайн: теоретико-методичні засади проєктування. Наукові інновації та передові технології. Серія: Педагогіка. 2026. № 5. С. 1565-1576.

69. Колоскова, Ж. В., Назаренко, М. П. Виробнича (педагогічна) практика студентів закладів вищої освіти у реаліях дистанційного навчання. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*. 2021. № 195. С. 77–81.

70. Рябова, З. Моніторинг професійної компетентності майбутніх фахівців. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія: Педагогіка*. 2020. № 10(19).

71. Черевичний, Г. Інформаційний супровід організації педагогічної практики майбутніх учителів історії (на прикладі Київського національного університету імені Тараса Шевченка). *Вісник кафедри ЮНЕСКО «Неперервна професійна освіта XXI століття»*. 2023. № 2(8). С. 48–59.

72. Черевичний, Г. С. Актуалізація проблеми професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України і Республіки Польща на сучасному етапі. *Імідж сучасного педагога*. 2023. № 6(207). С. 35–39.

73. Черевичний, Г. С. Swot-аналіз професійної підготовки майбутніх учителів історії в університетах України. *Імідж сучасного педагога*. 2024. № 2(215). С. 88–95.

74. Черевичний, Г. Освітньо-педагогічне прогнозування в контексті підготовки майбутніх учителів історії в університетах України та Республіки Польща. *Мережева взаємодія інституту педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України та закладів освіти України і зарубіжжя : збірник матеріалів звітної науково-практичної конференції*. 2024. С. 179–181.

75. Черевичний, Г. Проєктування змісту професійної підготовки майбутніх учителів історії в умовах цифровізації університету. *Forum-SOIS, 2024 : збірник матеріалів 6-го Міжнародного науково-практичного WEB-форуму*. Вінниця : Нілан-ЛТД, 2024. С. 102–105.

14. Інформаційні ресурси

У межах вивчення дисципліни здобувачам пропонуються інформаційні ресурси та онлайн-курси, які можуть бути використані для поглиблення знань і формування професійних компетентностей. За умови успішного опанування таких курсів (та/або інших форм неформальної чи інформальної освіти) їх результати можуть бути зараховані викладачем відповідно до передбачених у робочій програмі форм контролю. Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти в інших випадках здійснюється згідно з процедурою, визначеною відповідними нормативними документами ТНПУ.

№	Назва ресурсу	Тип ресурсу	Посилання
1	Платформа «EU Study Days in Ukraine»	Освітня платформа	https://www.eustudydays.in.ua/
2	Європейський простір вищої освіти (EHEA)	Офіційний міжнародний ресурс	https://www.ehea.info/
3	Європейська Комісія: Education and Training	Офіційний міжнародний ресурс	https://education.ec.europa.eu/
4	Програма Erasmus+	Міжнародна освітня програма	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/
5	Платформа eTwinning	Освітня платформа ЄС	https://www.etwinning.net/
6	Програма CEEPUS	Міжнародна освітня програма	https://www.ceepus.info/
7	Coursera	Платформа онлайн-курсів (MOOC)	https://www.coursera.org/
8	edX	Платформа онлайн-курсів (MOOC)	https://www.edx.org/
9	Дія.Освіта	Національна освітня платформа	https://osvita.diia.gov.ua/
10	Міністерство освіти і науки	Офіційний	https://mon.gov.ua/

	України	національний ресурс	
11	Нова українська школа (НУШ)	Освітній портал	https://nus.org.ua/
12	Prometheus	Платформа онлайн-курсів	https://prometheus.org.ua/
13	Освіторія	Освітня платформа	https://osvitoria.media/
14	Europeana	Цифрова бібліотека ЄС	https://www.europeana.eu/
15	Репозитарій ТНПУ ім. В. Гнатюка	Інституційний науковий ресурс	https://elr.tnpu.edu.ua/
16	Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського	Науково-бібліотечний ресурс	http://www.nbuv.gov.ua/

15. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між здобувачами вищої освіти та викладачем здійснюється через офіційні канали: корпоративну електронну пошту університету, систему дистанційного навчання (Moodle), а також під час аудиторних занять і консультацій. За потреби можуть використовуватися додаткові цифрові інструменти (відеоконференції, месенджери) за попереднім погодженням із викладачем.

Консультування здобувачів відбувається відповідно до встановленого графіка консультацій або за індивідуальною домовленістю. У разі неможливості бути присутнім на занятті з поважних причин (хвороба, участь у навчальних чи наукових заходах тощо) здобувач зобов'язаний завчасно (як правило, не пізніше ніж за 1 день) повідомити про це старосту академічної групи, який інформує викладача під час заняття. Відсутність має бути підтверджена відповідними документами, що надає здобувачу право на ліквідацію академічної заборгованості у встановленому порядку.

Учасники освітнього процесу дотримуються принципів академічної культури, взаємоповаги, толерантності, доброчесності та професійної етики. У комунікації очікується коректний, конструктивний і доброзичливий стиль спілкування, дотримання норм академічного етикету, аргументованість висловлювань і повага до різних точок зору. Недопустимими є прояви дискримінації, образливі висловлювання, некоректна поведінка або порушення правил академічної доброчесності.

Викладач і здобувачі несуть взаємну відповідальність за дотримання етичних норм і підтримання сприятливого освітнього середовища. У разі виникнення конфліктних ситуацій вони вирішуються відповідно до чинних нормативних документів закладу вищої освіти.